

135 . Nădășelu | Comuna: Gârbău | Județ: Cluj | Punct: sit 16 (km 12+800-13+000), Autostrada Brașov-Tg. Mureș-Cluj-Oradea, Sector 3A Cluj vest (Gilău)-Mihăiești, Tronson 3A2, km 8+700-25+500 | Anul: 2021

Anul: 2021

Cod RAN: 57975.09

Perioade: Antichitate, Perioada modernă

Epoci: Epoca romană, Perioada modernă

Tipuri sit: descoperire izolată

Autori: George Cupcea, Sebastian Danciu, Cosmin Gabriel Onofrei, Malvinka Urák, Evelyn Ciocan, Ciprian Ciobanu

Instituții: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca

Nr. autorizație: 168

Data autorizației: 2021-03-26

Raportul de cercetare de la Nădășelu, com. Gârbău, jud. Cluj Punct: sit 16 (km 12+800-13+000), Autostrada Brașov-Tg. Mureș-Cluj-Oradea, Sector 3A Cluj vest (Gilău)-Mihăiești, Tronson 3A2, km 8+700-25+500

Raport

Din punct de vedere administrativ, situl se află pe teritoriul localității Nădășelu, comuna Gârbău, județul Cluj, în valea dintre Nădășelu și Șardu, versantul sudic al dealului Suvagata, la o altitudine de 439 m. Acest punct se află la vest de sat și la cca 670 m vest de pâraul Nadăș.

Suprafața supusă atenției a oferit primele date arheologice concrete în anul 2021, prin cadrul proiectului de supraveghere arheologică a tronsonului viitoarei autostrăzi. În urma descoperirii porțiunii de drum roman și a primelor cuptoare de ars var, s-a recurs la decopertarea manuală a stratului vegetal ce acoperea porțiunea de drum roman, și decaparea mecanică a versantului dealului, unde se conturau cuptoarele. În urma acestui demers, a fost delimitată o suprafață de 14.281 m² cu potențial arheologic, pe arealul autostrăzii, zonă denumită convențional situl 16. Suprafața a fost cercetată exhaustiv.

Cercetarea preventivă a porțiunii afectate de lucrările de construire a autostrăzii a avut în vedere eliberarea de sarcină arheologică a terenului afectat de viitorul proiect investițional. Din punct de vedere arheologic s-a urmărit definirea cu exactitate a artefactelor și vestigiilor, a orizontului cultural cronologic căruia îi aparțin acestea, recuperarea prin metode specifice a inventarelor și datelor istorice, prin cercetarea exhaustivă a ariei afectate.

Au fost descoperite și documentate complexe arheologice aparținând a două perioade cronologice diferite, fiind vorba de o porțiune a drumul din epoca romană și cuptoare de redus var din perioada modernă/contemporană.

Drumul roman descoperit în urma lucrărilor efectuate pentru viitorul tronson de autostradă este vizibil la suprafață. Acesta a fost identificat prin periegează pe o lungime de aproximativ 5 km, el făcând legătura între două sate din prezent. Ținem să menționăm că parte din structura sa poate fi surprinsă doar atunci când nu există vegetație. Săpătura arheologică fost deschisă pe lungimea de 215 m, perimetru mult mai larg decât zona viitorului tronson, monumentul fiind dezvelit pe toată suprafața sa. Acesta s-a păstrat suficient de bine, fiind descoperite ambele laturi pe porțiuni însemnate, lățimea sa generală fiind de 3 m. Cu toate acestea, în partea de sud est, lățimea drumului ajunge la dimensiunea de 4,5 m, în zona respectivă fiind surprinsă o curbă. Pe zona dezvelită a fost descoperit și un filon de exploatare și amenajare a pietrei naturale peste care drumul pare a fi amplasat. Pentru a identifica structura drumului au fost săpate în primă fază doua secțiuni

transversale, late de 50 cm. Prima într-o zona unde s-a păstrat drumul mai bine și s-a putut observa substrucția sa, adâncă de 35-40 cm, în profil fiind vizibil un strat compact de pietre. Cealaltă secțiune a fost făcută în zona filonului de piatră unde drumul nu s-a păstrat foarte bine. În acest punct stratul de piatră este doar de 10 cm. Important este faptul că aici se poate observa cum drumul a fost așezat peste locul de exploatare a pietrei. Ulterior, în două puncte, au mai fost dezvelite două suprafețe în cadrul monumentului, deoarece aici urmează a fi amplasați doi piloni ai unui viitor viaduct. Ambele secțiuni au fost efectuate în zona filonului de piatră unde drumul era conservat foarte slab.

Cuptoarele descoperite și documentate în cadrul săpăturii efectuate în situl 16 sunt cuptoare de ars var, cel puțin din punct de vedere al funcționalității. Apariția acestui meșteșug este în strânsă legătură cu existența filoanelor de calcar și a lemnului care puteau fi exploatate în cadrul procesului de ardere, materii prime care sunt prezente și în situl nostru.

Tipologic, toate cele 16 cuptoare descoperite și cercetate în situl 16 pot fi încadrate în categoria cuptoarelor îngropate (construite în pământ). Analogiile arată faptul că acestea sunt construite, de regulă, la marginea drumului într-un loc în pantă, cu pereții zidiți în pământ. La rândul lor și aceste cuptoare îngropate pot fi de mai multe tipuri.

Literatura face distincție între trei tipuri, care în funcție de complexitatea lor ar impune și o evoluție cronologică. Aceste trei tipuri sunt:

1. cuptoarele simple, formate dintr-o groapă cu formă și dimensiune variabilă;
2. cuptoarele cu pereții din nuielă împletite și lutuite, care erau de dimensiuni mai mici, în care puteau arde deodată în jur de jumătate de tonă de var.
3. cuptoarele cu pereții clădiți din pietre sau cărămidă. Aceste cuptoare, în funcție de dimensiune, puteau adăposti între 5–7 tone de pietre de calcar.

Caracteristica comună a cuptoarelor îngropate este că au forma unei gropi săpate în „buza” versantului, cu gura de alimentare la baza pantei. Putem întâlni și variante cu gura de alimentare cu piatră la partea superioară a pantei.

În literatură de specialitate se presupune că evoluția complexității realizării acestor cuptoare poate folosi ca indicator cronologic. Astfel, cele cu pereții din piatră sunt post-secolul al XIX-lea, acestea fiind precedate de cele din pereți de nuielă împletite și lutuite. Cele mai timpurii sunt cuptoarele simple, în cazul cărora groapa săpată nu are nici o structură de rezistență. De acest tip aparțin cuptoarele descoperite în situl 16. Cu toate acestea, datarea lor nu poate fi stabilită cu precizie în lipsa unor inventare solide.

Fragmentul ceramic găsit în umplutura cuptorului nr. 5 poate fi plasat în intervalul cronologic al sec. XVII-XIX. Prin urmare, aceste cuptoare pot fi datate în linii largi între sfârșitul evului mediu și perioada contemporană.

Bibliografie

- M. Gimbutas, The Civilization of the Goddess, 1991, p. 232, fig. 7/14-18.

Informații suplimentare online

[Raportul 6779 din cronica.cimec.ro](http://raportul6779.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
